

بازگشت به مدرسه با طراحی کلاس‌های درس مشارکت‌محور

نویسنده: مایک لنگ، مترجم: مهشید پوراسدی

۲۹ شهریور ۱۳۹۸

ابزارهای صوتی-تصویری در متن پیشنهاد نویسنده است. اگر به موارد جایگزین برخوردید که برای مخاطب فارسی‌زبان مناسب‌تر باشد، آن را به ما هم معرفی کنید.

اگر شما مثل من معلم هستید، احتمالاً با نگرانی منتظر آغاز سال تحصیلی جدید خواهید بود. شما ممکن است برای طرح ایده‌های درسی هفته‌نخست مدرسه، دور هم جمع شده، و درحال تلاش برای یادآوری بهترین روش‌های تدریس باشید؛ و یا شاید به این می‌اندیشید که چطور می‌توان مطمئن شد دانش‌آموزان نهایت تلاش خود برای بهتر بودن را انجام می‌دهند. من فکر می‌کنم همه ما اتفاق‌نظر داریم که موردپذیرش واقع شدن و تقدیر شدن از جانب دیگران، مسئله بسیار مهمی است. این موضوع باعث می‌شود شادبودن و ناراحت‌بودن آسان‌تر باشد. آموختن و کارآمدبودن نیز آسان‌تر خواهد بود. یک جامعه امن، ریسک‌پذیری را مجاز می‌داند و افراد را به اندیشیدن پس از شکست ترغیب می‌کند. هیچ کلاس‌درسی نمی‌تواند موفق باشد مگر اینکه روح جمعی بر آن حاکم باشد؛ و آن جمع زمانی کارآمد خواهد بود که [مشارکت] تمامی افراد را در خود جای دهد. جامعه در محیطی-پیشرفت می‌کند که آگاهانه چارچوب‌بندی شود. مشارکت چیزی است که نیازمند طراحی است. در ادامه چند راه برای اجتماعی‌ساختن کلاس‌درس مطرح می‌شود:

ترویج همدلی

اگر ما توانایی انجام فعالیت‌های همدلانه را داشته باشیم، می‌توانیم در راه ساختن جامعه‌ای که از همه افراد حمایت می‌کند، قدم برداریم. همدلی، توانایی درک افکار و احساسات دیگران را به ما می‌دهد. سه الگوی همدلی عبارتند از:

۱. همدلی ادراکی

همدلی ادراکی به ما در فهم این نکته که افراد ممکن است چه افکار و احساساتی داشته باشند، کمک می‌کند. دانستن این نکته هنگام بحث و گفت‌وگو، یا به‌طور کلی هنگام تعامل در کلاس درس، مفید است. همچنین، ارتباط را مؤثرتر و معنادارتر می‌کند. یکی از راهکارهایی که من برای شروع سال تحصیلی از آن استفاده می‌کنم، این است که از هر دانش‌آموزی می‌خواهم یک مهمانی تولد برای یکی از همکلاسی‌هایش طراحی کند. برای انجام این کار، دانش‌آموزان باید با ترفندها و پرسش‌های زیرکانه، مواردی که همکلاسی‌شان به آن علاقه‌مند یا بی‌علاقه است، را شناسایی کنند. در این فرایند، دانش‌آموزان در حین تبادل معنادار اطلاعات، از یکدیگر شناخت پیدا می‌کنند. سپس، آن‌ها یک دعوت‌نامه صوری طراحی می‌کنند و در آن شرح کوتاهی از مهمانی تولدی که قرار است برای همکلاسی‌شان برگزار کنند را می‌آورند. پس از آن، دانش‌آموزان جلسات بازخورد و نظرخواهی برگزار می‌کنند و راجع به مواردی که در دعوت‌نامه و مهمانی برایشان خوشایند بوده بحث می‌کنند؛ این موضوع به آن‌ها کمک می‌کند که فعالیتشان، نتیجه بهتری داشته باشد. کارتون‌هایی مثل «بگ و گربه»^۱ و «بخت صورتی»^۲ این مفهوم را به‌خوبی تصویر می‌کنند.

۲. همدلی عاطفی

همدلی عاطفی به ما کمک می‌کند که نسبت به احساسات دیگران درحین ارتباطاتمان دقیق و حساس باشیم. شیوه برخورد دیگران با ما و برخورد ما با دیگران، عواملی هستند که خواه‌ناخواه تا حد زیادی با استفاده از آن‌ها ارتباطات اجتماعی‌مان را شکل می‌دهیم. به‌کارگیری راهکارهای شنیدن فعال، بهترین راه برای رسیدن به همدلی عاطفی است. برای مثال، وقتی دانش‌آموزان با همکلاسی‌هایشان فعالیتی انجام می‌دهند، از آن‌ها می‌خواهم به چیزی که من نام آن را «یک چیز بزرگ» گذاشته‌ام، توجه کنند. «یک چیز بزرگ» همان چیزی است که توجه دانش‌آموزان را به حرفی جالب‌توجه یا مهم از سوی همکلاسی‌هایشان جلب می‌کند. آن‌ها می‌دانند که درقبال به اشتراک گذاشتن آن چیز با افراد کلاسشان، باید مسئولیت‌پذیر باشند. کارتون «آرتور»^۳ اهمیت همدلی عاطفی را به‌خوبی نشان می‌دهد.

۳. همدلی انگیزشی

همدلی انگیزشی به ما کمک می‌کند نگرانی‌مان درخصوص دیگران را ابراز کنیم تا از این راه بتوانیم تغییری در آن‌ها ایجاد کنیم. همدلی کردن، برای ایجاد تغییر در چیزها، همیشه بهترین راه است. به‌کارگیری یک طرح انسان‌محور به دانش‌آموزان کمک می‌کند که به توانایی‌شان در زمینه تغییر جامعه

1 Peg + Cat

2 Pinkalicious

3 Arthur

و جهان پی ببرند. در سال گذشته دانش‌آموزان کلاس‌سومی محصولات طراحی کردند که به دانش‌آموزان کودکستانی کمک می‌کرد با مشاهده آن‌ها حروف الفبا و صدایشان را بیاموزند. آن‌ها از مشاهدات خود برای پیدا کردن راه‌حل مسائل استفاده می‌کردند. کارتون‌هایی مثل «قطار دایناسوری»⁴ به دانش‌آموزان کمک می‌کند به توانایی‌شان - فارغ از اینکه چه کسی هستند- در تغییر چیزها پی ببرند.

ایجاد همدلی با سرودن شعر مشترک

یک راهکار تأثیرگذار و منحصربه‌فرد برای همدلی‌کردن با دیگران، سرودن شعر دوصدایی است. دو دانش‌آموز در نوشتن یک شعر مشارکت می‌کنند و سپس راهی برای ارائه آن تعیین می‌کنند. درحین این فرآیند، آن‌ها با یکدیگر آشنا می‌شوند و می‌آموزند که چطور به تفاوت‌ها و شباهت‌هایشان پی ببرند. من، سال‌ها پیش بعد از خواندن کتاب «بحث ریاضی» نوشته «تونی باباس»، با این نوع اشعار آشنا شدم؛ و با این روش توانستم با بسیاری از موقعیت‌ها سازگاری پیدا کنم.

پیشنهاد من برای آغاز نوشتن، تماشای یک ویدئو، جهت ایجاد انگیزه است. برای مثال قسمت «قطار کوچک دایناسوری»⁵ از کارتون «قطار دایناسوری» گزینه مناسبی برای تقویت ایده‌های همدلانه است. این داستان تفاوت‌ها را بیان می‌کند و راجع به آن‌ها بحث می‌کند، احترام به تفاوت‌ها را می‌آموزد و همچنین مفیدبودن مشارکت برای هر فرد را به تصویر می‌کشد. پس از تماشای ویدئو، به دانش‌آموزان فرصت بدهید راجع به آنچه دیده‌اند باهم بحث و گفت‌وگو کنند. اگر آن‌ها مانند دانش‌آموزان من نظر خاصی نداشتند، می‌توانند راجع به تجربیات خودشان صحبت کنند و تماشای ویدئو می‌تواند به گفت‌وگوی آن‌ها سمت‌وسوی بهتری بدهد.

پس از اتمام گفت‌وگوی دانش‌آموزان، به آن‌ها کمک کنید سؤال‌هایی را که دوست دارند، از دیگر افراد کلاس بپرسند. به دانش‌آموزان اجازه دهید پرسش‌هایشان را روی کاغذ بنویسند یا نقاشی کنند. این روش برای همه آن‌ها توانایی مشارکت را به ارمغان می‌آورد. پس از طرح پرسش‌ها، دانش‌آموزان با استفاده از یک ساختار مشترک جفت می‌شوند. من علاقه‌مندم از روش «کره و مربا» استفاده کنم؛ به این صورت که دانش‌آموزان همراه با آغاز موسیقی شروع به راه‌رفتن می‌کنند، و زمانی که موسیقی متوقف شد، می‌ایستند. بعد آن‌ها «کره و مربا»یی که در دستشان دارند را به نزدیک‌ترین همکلاسی‌شان می‌دهند و با او جفت می‌شوند.

حالا زمان مصاحبه با همکلاسی‌هاست. هرکدام از اعضای گروه باید بدون نظرخواهی از دیگران، ۳ تا ۵ پرسش انتخاب کند، و به هر عضو فرصت مطرح کردن پرسش‌هایش را بدهد، و بعد پاسخ‌ها را ضبط کند. پس از آن، هر دو نفر با استفاده از صداهای ضبط‌شده یک شعر خواهند نوشت. به دانش‌آموزان راه‌های مختلفی برای ارائه‌هایشان معرفی کنید. مثلاً دانش‌آموزان من در گذشته، ویدئو، موسیقی و کارت‌پستال‌های دیجیتال درست می‌کردند.

4 Dinosaur Train

5 The Tiny-saur Train

در ادامه، چند الگو برای کسانی که به این فعالیت علاقه‌مند هستند معرفی می‌شود.

همدلی، به دانش‌آموزان توانایی تصمیم‌گیری را، بدون اینکه از نتیجه کارشان نگرانی داشته باشند، می‌بخشد. پی‌بردن به اینکه در طول فرایند یادگیری، زمان‌هایی هست که انسان شکست می‌خورد و این چیزی طبیعی‌ست، احساسی فردی نیست؛ بلکه بیانگر حسی مشترک درمیان انسان‌هاست. این یک درس ارزشمند است. کلاس‌های همدلانه، شامل ایده‌هایی مانند آموزش فرهنگ‌محور و یادگیری اجتماعی عاطفی هستند. این کلاس‌ها ساختن جامعه و پذیرش جمعی را به دانش‌آموزان یاد می‌دهند. این آموزش برای همه دانش‌آموزان اهمیت دارد؛ مخصوصاً برای آن‌هایی که به‌تازگی وارد مدرسه شده‌اند یا آن‌هایی که موفقیت تحصیلی کسب نکرده‌اند.

هر فردی دارای نبوغ است

تلاش من بر این است که در کلاس درس دارابودن نبوغ را پیش‌فرض بگیرم. هر دانش‌آموزی، تخیلات و تصویری دارد که به او اجازه می‌دهد جهان را به شیوه‌ای مختص به خود ببیند. این استعداد و دیدگاه منحصر به فرد، باید مورد احترام واقع شود. برای داشتن یک کلاس مشارکتی، هر فرد نیازمند این است که احساس ارزشمند بودن کند؛ ارزشمند، نه به‌عنوان یک هویت آکادمیک، بلکه به‌عنوان یک فرد انسانی. هر کودکی نیازمند این است که به‌عنوان یک شخص، با ویژگی‌ها، توانایی‌ها و فرصت‌های مختص به خودش برای رشد و پیشرفت، به او اهمیت داده شود؛ نه به این معنا که با دانش‌آموزان دیگر مقایسه شود، بلکه به این معنا که ویژگی‌های خاص و منحصر به فردش مورد توجه قرار گیرد.

بهره‌گیری از هنر و آزادی خلاق، مشارکت را تقویت می‌کند. اگر به دانش‌آموزان فرصت بدهیم که خلاقیتشان را بروز دهند، این شانس را به آن‌ها داده‌ایم که نبوغ و استعدادشان را در فعالیت‌های کلاسی‌شان دخیل کنند.

شرکت در فعالیت‌های هنری تجسمی، فرصتی مناسب برای دانش‌آموزانی است که ممکن است نتوانند درکشان از مفاهیم را با نوشتن به خوبی بیان کنند. فراهم کردن این فرصت برای دانش‌آموزان که کار با موسیقی را تجربه کنند، ممکن است برای آن دسته از آن‌ها که در فعالیت‌های جمعی معذب هستند، خوشایند باشد. قراردادن گزینه‌های مختلف در برابر دانش‌آموزان، حقه‌ای است که ما به‌عنوان معلم می‌توانیم آن را به کار بگیریم؛ اگر بخواهیم روح جمعی بر کلاسمان حکمفرما باشد. احترام به نبوغ و استعداد فردی، فایده دیگری هم دارد؛ آن هم این است که امکان پیدا کردن اشتراکات را در اختیار افراد می‌گذارد. اشتراکات، فرصت‌هایی هستند که امکان بروز و ظهور مهارت‌ها و مفاهیمی را می‌دهند که منجر به خلق چیزی تازه می‌شوند.

مشارکت، پدیده‌ای طبیعی و فراگیر است. دانش‌آموزان به فعالیت جمعی علاقه‌منداند، به‌خصوص زمانی که حاصل کارشان چیزی جدید و مهیج باشد. همچنین مشارکت، مهارت‌های افرادی که در یک فعالیت سهیم‌اند را ارتقا می‌دهد و به فراهم‌کردن زمینه برای تغییر جهان کمک می‌کند.

دانش‌آموزان را به اندیشیدن ترغیب کنید

اندیشیدن، مهم‌ترین ویژگی یک کلاس مشارکتی است. به‌عنوان یک معلم، نقش ما تنها این نیست که منتقد دانش‌آموزان باشیم، بلکه باید آن‌ها را در جهت بهتر انجام‌دادن کارها و تکالیفشان تشویق کنیم. تلاش ما ساختن جامعه‌ای است که اگر در آن مشکلی به‌وجود بیاید، مردم را متحمل درد و رنج نکند، بلکه در عوض این توانایی را به آن‌ها بدهد تا در بهبود وضعیتشان بکوشند. کلاس‌های مشارکتی به دانش‌آموزان یاد می‌دهند تأثیرپذیرفتن و بازخوردگرفتن، یک موضوع بی‌اهمیت شخصی نیست، بلکه مسئله‌ای است که از خواست پیشرفت و موفقیت ناشی می‌شود. این، ایرادی مخرب یا شاخص میزان ضعف افراد نیست؛ درمقابل، به رسمیت شناختن راه‌ها و امکان‌های پیشرفت آن‌هاست.

آموختن احکام بنیادی به دانش‌آموزان، چارچوبی استوار برای اندیشه آن‌ها فراهم می‌کند. فرصت‌دادن به دانش‌آموزان برای کمک به پیشبرد حل مسائل، یک راهکار قدرتمند دیگر است که زود به نتیجه می‌رسد. این روش به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد پرسش‌ها و سناریوهای فرضی‌شان را قبل از شروع فعالیت مطرح کنند. این شیوه بازخوردی، انجام پروژه‌ها و فعالیت‌ها را آسان‌تر می‌کند؛ چراکه بسیاری از سؤالات، از پیش پاسخ داده شده‌اند. همچنین به دانش‌آموزان احساس تعلق و مالکیت نسبت به آن فرایند را می‌دهد؛ به‌گونه‌ای که انکار آن‌ها، هم مسافر و هم راهنمای سفر خودشان هستند.

جادوی یادداشت‌نویسی

من همچنین دانش‌آموزان را به یادداشت‌نویسی روزانه تشویق می‌کنم. علاوه‌بر نقاشی و داستان‌گویی، یادداشت‌نویسی نیز راه بسیار خوبی برای تأمل در زندگی است. این شیوه علاوه بر جنبه فردی و شخصی‌ای که دارد، عملی‌رهایی‌بخش است. بارها اتفاق افتاده است که دانش‌آموزان طراحی، نقاشی و یا داستان‌هایشان را به من نشان داده‌اند، اما این به‌تنهایی چیزی نیست که برای من ارزشمند باشد. باید بدانیم که مشارکت، نیازمند مفارقت نیز هست. آموزش حفظ حریم شخصی به دانش‌آموزان، از اهمیت زیادی برخوردار است.

نکته مهم دیگر این است که مطمئن شوید کثودگی فضای کلاس شما نسبت به همه دانش‌آموزان اتفاقی نیست، بلکه حاصل انتخابی آگاهانه است. ما معلم‌ها باید سازندگان جامعه‌ای باشیم که پذیرای همگان است. هر دانش‌آموزی شایسته برخورداری از کلاس‌درسی است که در آن، برای چیزی که هست به او احترام گذاشته شود و احساس ارزشمندبودن کند.

منبع: سایت [پی‌بی‌اس](#)

منتشر شده در [مدرسه بازتاب](#)